

برنامه‌ریزی، راهبردی و عملیاتی شهرها

تألیف:

دکتر علی شیخ اعظمی

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

انتشارات شهرسازی

انتشارات شهرسازی

۱۴۰۳

نوشته	: شیخ اعظمی، علی. ۱۳۵۸.
عنوان و نام پدیدآور	: برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی شهرها / تألیف: علی شیخ اعظمی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات شهرسازی، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۹ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۸۰۵۸-۱۳-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: برنامه ریزی شهری
موضوع	: توسعه پایدار شهری
موضوع	: جوامع برنامه ریزی شده
رده بندی کنگره	: HT۱۶۶
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۱۲۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۸۰۵۱۹۶

برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی شهرها

تألیف: علی شیخ اعظمی

ناشر: انتشارات شهرسازی

پایان اول - ۱۴۰۳

شماره گار ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۰۵۸-۱۳-۹

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

نشانی دفتر مرکزی: تهران، خیابان کارگر جنوبی، کوچه فردوسی، تلفن: ۵۵۶۴۶۳۶۷

بایگاد اطلاع رسانی و فروشگاه اینترنتی: www.Shahrsaziiran.com، پست الکترونیکی: Shahrsaziiran@gmail.com

پیشگفتار.....	س
مقدمه.....	ض

فصل اول : مفاهیم برنامه ریزی..... ۱

۱-۱- مقدمه.....	۱
۱-۲- تعریف و تاریخچه برنامه ریزی.....	۲
۱-۲-۱- تعریف برنامه ریزی.....	۲
۱-۲-۲- تاریخچه برنامه ریزی.....	۳
۱-۳- اهداف و ضرورت های برنامه ریزی.....	۶
۱-۳-۱- اهداف برنامه ریزی.....	۶
۱-۳-۲- ضرورت های برنامه ریزی.....	۸
۱-۴- انواع برنامه ریزی.....	۱۰
۱-۴-۱- برنامه ریزی راهبردی.....	۱۱
۱-۴-۲- برنامه ریزی تاکتیکی.....	۱۱
۱-۴-۳- برنامه ریزی عملیاتی.....	۱۲
۱-۴-۴- برنامه ریزی اضطراری.....	۱۲
۱-۴-۵- برنامه ریزی پروژه ای.....	۱۲
۱-۵- اصول و مبانی برنامه ریزی.....	۱۳
۱-۵-۱- هدف گذاری.....	۱۳
۱-۵-۲- تحلیل و پیش بینی.....	۱۴
۱-۵-۳- انعطاف پذیری و تطابق.....	۱۴
۱-۵-۴- هماهنگی و انسجام.....	۱۴
۱-۵-۵- ارزیابی و بازخورد.....	۱۵
۱-۶- سطوح برنامه ریزی.....	۱۵
۱-۶-۱- برنامه ریزی راهبردی.....	۱۵
۱-۶-۲- برنامه ریزی تاکتیکی.....	۱۷
۱-۶-۳- برنامه ریزی عملیاتی.....	۱۸

۱۹.....	۴-۶-۱- برنامه ریزی پروژه‌ای.....
۲۰.....	۷-۱- فرایند برنامه ریزی.....
۲۰.....	۱-۷-۱- تعیین اهداف.....
۲۰.....	۲-۷-۱- تحلیل وضعیت.....
۲۱.....	۳-۷-۱- تدوین استراتژی‌ها.....
۲۱.....	۴-۷-۱- اجرای برنامه.....
۲۱.....	۵-۷-۱- ارزیابی و کنترل.....
۲۲.....	۸-۱- رویکردهای برنامه ریزی.....
۲۲.....	۱-۸-۱- برنامه ریزی راهبردی.....
۲۲.....	۲-۸-۱- برنامه ریزی عملیاتی.....
۲۳.....	۳-۸-۱- برنامه ریزی تطبیقی.....
۲۳.....	۴-۸-۱- برنامه ریزی مشارکتی.....
۲۴.....	۹-۱- ابزارها و تکنیک های برنامه ریزی.....
۲۴.....	۱-۹-۱- تحلیل SWOT.....
۲۴.....	۲-۹-۱- مدل PESTEL.....
۲۵.....	۳-۹-۱- نمودارهای گانت.....
۲۵.....	۴-۹-۱- تحلیل ABC و XYZ.....
۲۸.....	۱۰-۱- چالش ها و موانع برنامه ریزی.....
۲۸.....	۱-۱۰-۱- محدودیت های منابع.....
۲۸.....	۲-۱۰-۱- عدم قطعیت و تغییرات محیطی.....
۲۹.....	۳-۱۰-۱- مقاومت در برابر تغییر.....
۲۹.....	۴-۱۰-۱- مشکلات ارتباطی و هماهنگی.....
۳۰.....	۱۱-۱- آینده برنامه ریزی شهری.....
۳۰.....	۱-۱۱-۱- تأکید بر پایداری و محیط زیست.....
۳۰.....	۲-۱۱-۱- فناوری های نوین و شهرهای هوشمند.....
۳۱.....	۳-۱۱-۱- مشارکت عمومی و برنامه ریزی مشارکتی.....
۳۲.....	۴-۱۱-۱- انعطاف پذیری و سازگاری با تغییرات.....
۳۳.....	۱۲-۱- جمع بندی.....

فصل دوم: برنامه ریزی سیستمی ۳۴

۱-۲-۱- مقدمه	۳۵
۲-۲- تعریف و مفهوم برنامه ریزی سیستمی	۳۵
۳-۲- تاریخچه و تکامل برنامه ریزی سیستمی	۳۶
۲-۳-۱- آغاز اولیه (دهه ۱۹۵۰ تا دهه ۱۹۶۰)	۳۶
۲-۳-۲- توسعه و پیشرفت (دهه ۱۹۷۰ تا دهه ۱۹۸۰)	۳۷
۲-۳-۳- عصر مدرن (دهه ۱۹۹۰ تا دهه ۲۰۰۰)	۳۷
۲-۳-۴- تحولات اخیر و روندهای نوین (دهه ۲۰۱۰ تا دهه ۲۰۲۰)	۳۸
۴-۲- اهمیت و کاربردهای برنامه ریزی سیستمی در مدیریت و توسعه	۳۸
۲-۴-۱- مدیریت پیچیدگی ها	۳۸
۲-۴-۲- تصمیم گیری راهبردی	۳۹
۲-۴-۳- مدیریت پروژه	۳۹
۲-۴-۴- تحلیل سیاست گذاری	۳۹
۲-۴-۵- بهبود عملکرد سازمانی	۴۰
۵-۲- اصول و مبانی برنامه ریزی سیستمی	۴۰
۲-۵-۱- نگاه کل نگر	۴۰
۲-۵-۲- مدل سازی سیستم ها	۴۰
۲-۵-۳- تحلیل تعاملات و وابستگی ها	۴۱
۲-۵-۴- توجه به محیط و تغییرات آن	۴۱
۲-۵-۵- مدیریت پیچیدگی ها	۴۱
۶-۲- فرایند برنامه ریزی سیستمی	۴۲
۲-۶-۱- تعریف مسئله و اهداف	۴۲
۲-۶-۲- تحلیل سیستم موجود	۴۲
۲-۶-۳- مدل سازی و شبیه سازی	۴۲
۲-۶-۴- طراحی و ارزیابی گزینه ها	۴۳
۲-۶-۵- پیاده سازی و نظارت	۴۳
۲-۶-۶- بازخورد و بهبود مستمر	۴۳
۷-۲- مدل ها و ابزارهای برنامه ریزی سیستمی	۴۳

۴۴.....	۱-۷-۲ مدل‌های دینامیکی
۴۴.....	۲-۷-۲ مدل‌های سیستم‌های نرم
۴۴.....	۳-۷-۲ مدل‌های شبیه‌سازی
۴۴.....	۴-۷-۲ مدل‌های ریاضی و بهینه‌سازی
۴۵.....	۵-۷-۲ ابزارهای تحلیل داده‌های کلان
۴۵.....	۶-۷-۲ ابزارهای تصمیم‌گیری چندمعیاره
۴۵.....	۸-۲ برنامه ریزی سیستمی در عمل
۴۵.....	۱-۸-۲ مدیریت پروژه‌ها
۴۶.....	۲-۸-۲ مدیریت زنجیره تأمین
۴۶.....	۳-۸-۲ مدیریت هرز و برنامه‌ریزی فضایی
۴۶.....	۴-۸-۲ تحلیل و بهبود فرآیندهای کسب و کار
۴۷.....	۵-۸-۲ تحلیل سیاست‌گذار
۴۷.....	۹-۲ مدیریت و نظارت بر برنامه ریزی سیستمی
۴۷.....	۱-۹-۲ برنامه‌ریزی و طراحی سیستم
۴۷.....	۲-۹-۲ اجرای برنامه و مدیریت پروژه
۴۸.....	۳-۹-۲ نظارت و کنترل
۴۸.....	۴-۹-۲ تحلیل و بهبود مستمر
۴۸.....	۵-۹-۲ مدیریت ریسک
۴۸.....	۱۰-۲ مفاهیم پیشرفته و روندهای نوین در زمینه برنامه ریزی سیستمی
۴۹.....	۱-۱۰-۲ مدیریت پیچیدگی و سیستم‌های پیچیده
۴۹.....	۲-۱۰-۲ تحلیل داده‌های کلان
۴۹.....	۳-۱۰-۲ مدل‌سازی پیشرفته و شبیه‌سازی
۵۰.....	۴-۱۰-۲ سیستم‌های هوش مصنوعی و یادگیری ماشین
۵۰.....	۵-۱۰-۲ سیستم‌های پویا و تطبیقی ^۱
۵۱.....	۱۱-۲ جمع‌بندی

فصل سوم : برنامه ریزی راهبردی

۵۲.....	۱-۳- مقدمه
۵۳.....	۲-۳- تعریف و اهمیت برنامه ریزی راهبردی
۵۴.....	۳-۳- فرایند برنامه ریزی راهبردی
۵۴.....	۱-۳-۳- تجزیه و تحلیل محیطی
۵۵.....	۲-۳-۳- تعیین مأموریت و چشم انداز
۵۵.....	۳-۳-۳- تدوین اهداف راهبردی
۵۵.....	۴-۳-۳- تدوین استراتژی ها
۵۶.....	۵-۳-۳- پیاده سازی استراتژی ها
۵۶.....	۶-۳-۳- نظارت و ارزیابی
۵۶.....	۴-۳- سابقه برنامه ریزی راهبردی
۵۶.....	۱-۴-۳- مبانی اولیه برنامه ریزی راهبردی
۵۷.....	۲-۴-۳- توسعه در اوایل قرن بیستم
۵۷.....	۳-۴-۳- رشد و تکامل در دهه های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰
۵۸.....	۴-۴-۳- ظهور مدل های رقابتی در دهه ۱۹۸۰
۵۸.....	۵-۴-۳- مدل های متوازن و نوآوری های معاصر
۵۹.....	۵-۳- مدل های برنامه ریزی راهبردی (سوات و سناریو نویسی)
۵۹.....	۱-۵-۳- مدل SWOT
۶۰.....	۲-۵-۳- مدل سناریو نویسی
۶۱.....	۶-۳- چالش ها و موانع برنامه ریزی راهبردی
۶۱.....	۱-۶-۳- عدم تطابق اهداف و استراتژی ها
۶۲.....	۲-۶-۳- ضعف در تجزیه و تحلیل محیط
۶۲.....	۳-۶-۳- مقاومت در برابر تغییر
۶۲.....	۴-۶-۳- مشکلات اجرایی
۶۳.....	۵-۶-۳- تغییرات سریع محیطی
۶۳.....	۶-۶-۳- نداشتن اطلاعات و داده های کافی
۶۴.....	۷-۶-۳- فقدان حمایت مدیریت ارشد
۶۴.....	۷-۳- تفاوت برنامه ریزی استراتژی با برنامه ریزی راهبردی شهری
۶۷.....	۸-۳- جمع بندی

فصل چهارم : برنامه ریزی ساختاری - راهبردی

۶۸.....	۱-۴- مقدمه
۶۸.....	۲-۴- تفاوت برنامه ریزی راهبردی با برنامه ریزی ساختاری - راهبردی
۶۹.....	۱-۲-۴- تعریف و تمرکز
۷۰.....	۲-۲-۴- رویکرد و فرآیند
۷۱.....	۳-۲-۴- تفاوت در کاربرد
۷۱.....	۴-۲-۴- مقیاس و چشم انداز
۷۱.....	۵-۲-۴- مشارکت ذینفعان
۷۲.....	۳-۴- طرح های ساختاری - راهبردی
۷۳.....	۱-۳-۴- ابعاد کلیدی طرح های ساختاری - راهبردی
۷۴.....	۲-۳-۴- چالش ها و موانع رایج طرح های ساختاری - راهبردی
۷۵.....	۴-۴- شیوه تهیه طرح های ساختاری - راهبردی
۷۸.....	۱-۴-۴- مراحل تهیه طرح های ساختاری - راهبردی
۷۸.....	۲-۴-۴- چالش ها در تهیه طرح های ساختاری - راهبردی
۷۹.....	۴-۴- جمع بندی

فصل پنجم : برنامه ریزی عملیاتی (اصول و مراحل انجام)

۷۹.....	۱-۵- مقدمه
۸۰.....	۲-۵- اصول برنامه ریزی عملیاتی شهری
۸۰.....	۱-۲-۵- تعیین اهداف مشخص و قابل اندازه گیری
۸۱.....	۲-۲-۵- تخصیص منابع بهینه
۸۱.....	۳-۲-۵- زمان بندی و اولویت بندی پروژه ها
۸۱.....	۴-۲-۵- مشارکت ذینفعان و جامعه محلی
۸۱.....	۵-۲-۵- انعطاف پذیری و مدیریت تغییرات
۸۲.....	۶-۲-۵- نظارت و ارزیابی مداوم
۸۲.....	۳-۵- مراحل تدوین برنامه عملیاتی شهری
۸۲.....	۱-۳-۵- تحلیل وضعیت موجود

۸۳	۵-۳-۲- تعیین اهداف و اولویت‌ها
۸۳	۵-۳-۳- طراحی راهبردها و اقدامات عملیاتی
۸۳	۵-۳-۴- تخصیص منابع و بودجه‌بندی
۸۴	۵-۳-۵- اجرا و مدیریت پروژه‌ها
۸۴	۵-۳-۶- ارزیابی و نظارت مستمر
۸۵	۵-۴- یکپارچگی برنامه ریزی ساختاری با برنامه ریزی عملیاتی شهری
۸۵	۵-۴-۱- تعریف و تمایز برنامه‌ریزی ساختاری و عملیاتی
۸۶	۵-۴-۲- هماهنگی میان سطوح راهبردی و اجرایی
۸۶	۵-۴-۳- استفاده بهینه از منابع
۸۷	۵-۴-۴- انعطاف‌پذیری و روزرسانی مستمر
۸۷	۵-۴-۵- مشارکت ذینفعان و شفافیت
۸۸	۵-۵- تخصیص منابع و بودجه در برنامه عملیاتی شهری
۸۸	۵-۵-۱- ارزیابی نیازها و اولویت‌بندی پروژه‌ها
۸۹	۵-۵-۲- بودجه‌بندی مبتنی بر عملکرد
۸۹	۵-۵-۳- استفاده از منابع مشارکتی
۹۰	۵-۵-۴- مدیریت منابع انسانی و فنی
۹۰	۵-۵-۵- شفافیت و حسابرسی بودجه
۹۰	۵-۵-۶- استفاده از بودجه‌های مکمل و اعتبارات ملی
۹۱	۵-۶- زمانبندی و فازبندی برنامه‌های عملیاتی در شهرها
۹۱	۵-۶-۱- اهمیت زمان‌بندی در برنامه عملیاتی شهری
۹۲	۵-۶-۲- فازبندی برنامه عملیاتی شهری
۹۲	۵-۶-۳- زمان‌بندی انعطاف‌پذیر
۹۳	۵-۶-۴- استفاده از تکنیک‌های مدیریت زمان
۹۳	۵-۶-۵- نظارت و ارزیابی مستمر
۹۳	۵-۶-۶- نمونه‌هایی از فازبندی پروژه‌های شهری
۹۴	۵-۷- شاخص‌ها و معیارهای ارزیابی عملکرد برنامه عملیاتی شهری
۹۴	۵-۷-۱- شاخص‌های اقتصادی
۹۵	۵-۷-۲- شاخص‌های اجتماعی
۹۵	۵-۷-۳- شاخص‌های زیست‌محیطی

۹۶.....	۴-۷-۵- شاخص های زیرساختی.....
۹۶.....	۵-۷-۵- شاخص های عملکردی و مدیریتی.....
۹۷.....	۶-۷-۵- شاخص های نوآوری و فناوری.....
۹۸.....	۸-۵- نقش مشارکت عمومی در برنامه ریزی عملیاتی شهری.....
۹۸.....	۱-۸-۵- بهبود شفافیت و پاسخگویی.....
۹۸.....	۲-۸-۵- افزایش مقبولیت و اجرای موفق تر پروژه ها.....
۹۹.....	۳-۸-۵- تقویت عدالت اجتماعی.....
۹۹.....	۴-۸-۵- ارتقای کیفیت تصمیم گیری.....
۹۹.....	۵-۸-۵- تسهیل در اجرای برنامه ها.....
۱۰۰.....	۶-۸-۵- ایجاد ظرفیت های محلی.....
۱۰۰.....	۹-۵- چالش ها و موانع اجرای برنامه های عملیاتی شهری.....
۱۰۰.....	۱-۹-۵- محدودیت منابع.....
۱۰۱.....	۲-۹-۵- ضعف هماهنگی بین زمان.....
۱۰۱.....	۳-۹-۵- مقاومت اجتماعی و مشارکت.....
۱۰۱.....	۴-۹-۵- کمبود تخصص فنی و مدیریتی.....
۱۰۲.....	۵-۹-۵- تغییرات سیاسی و ناپایداری سیاست ها.....
۱۰۲.....	۶-۹-۵- مسائل زیست محیطی و پایداری.....
۱۰۲.....	۷-۹-۵- پیچیدگی های قانونی و بوروکراسی.....
۱۰۳.....	۸-۹-۵- عدم ارزیابی و پایش مناسب.....
۱۰۳.....	۱۰-۵- مطالعات موردی از برنامه های عملیاتی موفق شهری.....
۱۰۴.....	۱-۱۰-۵- برنامه ریزی شهری در بارسلونا، اسپانیا.....
۱۰۴.....	۲-۱۰-۵- پروژه "میلواکی" در ایالات متحده.....
۱۰۴.....	۳-۱۰-۵- برنامه "سیدنی" در استرالیا.....
۱۰۵.....	۴-۱۰-۵- برنامه "کپنهاگ" در دانمارک.....
۱۰۵.....	۵-۱۰-۵- پروژه "بریکستون" در لندن.....
۱۰۵.....	۶-۱۰-۵- پروژه "پورتلند" در ایالات متحده.....
	۱۱-۵- جمع بندی.....

فصل ششم: مدل های پایش برنامه ریزی راهبردی (BSC)

۱-۶-۱-۸	مقدمه
۱-۶-۲-۹	تعریف و اهمیت مدل "کارت امتیازی متوازن"
۱-۶-۳-۱۱	تاریخچه و تکامل مدل کارت امتیازی متوازن
۱-۶-۳-۱۱۱	نمونه های موفق از اجرای مدل کارت امتیازی متوازن
۱-۶-۳-۱۱۱	ادغام مدل کارت امتیازی متوازن با فناوری های نوین
۱-۶-۳-۱۱۱	چالش های پیش روی مدل کارت امتیازی متوازن
۱-۶-۴-۱۱۲	اصول و مبانی مدل کارت امتیازی متوازن
۱-۶-۴-۱۱۲	توازن بین ابعاد مالی و غیرمالی
۱-۶-۴-۱۱۳	چهار منظر کلیدی
۱-۶-۴-۱۱۳	ارتباط بین اهداف و استراتژی ها
۱-۶-۴-۱۱۳	پایش و ارزیابی مستمر
۱-۶-۴-۱۱۴	مشارکت و هم راستایی
۱-۶-۴-۱۱۴	استفاده از فناوری اطلاعات
۱-۶-۵-۱۱۵	اجزای مدل کارت امتیازی متوازن
۱-۶-۵-۱۱۵	منظر مالی
۱-۶-۵-۱۱۵	منظر مشتری
۱-۶-۵-۱۱۶	منظر فرآیندهای داخلی
۱-۶-۵-۱۱۶	منظر یادگیری و رشد
۱-۶-۵-۱۱۷	ارتباط و تعامل میان اجزا در مدل کارت امتیازی متوازن شهری
۱-۶-۵-۱۱۷	کاربرد مدل کارت امتیازی متوازن در پایش شهرهای هوشمند و پایدار
۱-۶-۶-۱۱۸	فرایند پیاده سازی مدل کارت امتیازی متوازن
۱-۶-۶-۱۱۸	تعریف چشم انداز و مأموریت شهری
۱-۶-۶-۱۱۹	شناسایی شاخص ها و معیارهای کلیدی عملکرد (KPIs)
۱-۶-۶-۱۱۹	تعیین اهداف عملیاتی و تعیین برنامه های عملیاتی
۱-۶-۶-۱۱۹	تدوین برنامه اجرایی و تخصیص منابع
۱-۶-۶-۱۲۰	پیاده سازی و اجرای استراتژی ها
۱-۶-۶-۱۲۰	نظارت، ارزیابی و بازخورد مستمر

۱۲۰	۶-۶-۷- به روزرسانی و تطبیق با تغییرات
۱۲۱	۶-۷- مورد کاوی ها و تجارب موفق مدل کارت امتیازی متوازن
۱۲۱	۶-۷-۱- شاخص های کلیدی عملکرد
۱۲۲	۶-۷-۲- نقشه استراتژی
۱۲۲	۶-۷-۳- داشبوردهای عملکرد
۱۲۲	۶-۷-۴- نرم افزارهای مدیریت عملکرد
۱۲۳	۶-۷-۵- تکنیک های تجزیه و تحلیل داده ها
۱۲۳	۶-۷-۶- تحلیل گران و مشاوران خارجی
۱۲۳	۶-۷-۷- سیستم های بازخورد و بهبود مستمر
۱۲۴	۶-۸- ابزارها و تکنیک های مدل کارت امتیازی متوازن
۱۲۴	۶-۸-۱- منظر مالی در برنامه، نری شهری
۱۲۵	۶-۸-۲- منظر شهروندان و مشتریان
۱۲۵	۶-۸-۳- منظر فرآیندهای داخلی
۱۲۵	۶-۸-۴- منظر یادگیری و رشد
۱۲۶	۶-۸-۵- شاخص های کلیدی عملکرد
۱۲۶	۶-۸-۶- داشبوردهای مدیریتی و گزارش دهی عملکرد
۱۲۷	۶-۸-۷- بازخورد و بهبود مستمر
۱۲۷	۶-۸-۸- مطالعات موردی و کاربردی مدل کارت امتیازی متوازن در مدیریت شهری
۱۲۸	۶-۹- مورد کاوی ها و تجارب موفق مدل کارت امتیازی متوازن
۱۲۸	۶-۹-۱- مورد کاوی شهر بوستون، ایالات متحده
۱۲۸	۶-۹-۲- مورد کاوی شهر شارجه، امارات متحده عربی
۱۲۹	۶-۹-۳- مورد کاوی شهر سنگاپور
۱۲۹	۶-۹-۴- مورد کاوی شهر سیدنی، استرالیا
۱۳۰	۶-۹-۵- مورد کاوی شهر کپنهاگ، دانمارک
۱۳۰	۶-۹-۶- مورد کاوی شهر بارسلونا، اسپانیا
۱۳۰	۶-۹-۷- مورد کاوی شهر بالتیمور، ایالات متحده
۱۳۱	۶-۹-۸- مورد کاوی شهر ونکوور، کانادا
۱۳۱	۶-۹-۹- مورد کاوی شهر دبئی، امارات متحده عربی
۱۳۲	۶-۹-۱۰- مورد کاوی شهر سنول، کره جنوبی

۱۳۲	۱۱-۹-۶- مورد کاوی شهر هلسینکی، فنلاند
۱۳۲	۱۲-۹-۶- مورد کاوی شهر ملبورن، استرالیا
۱۳۳	۱۳-۹-۶- مورد کاوی شهر روتردام، هلند
۱۳۳	۱۴-۹-۶- مورد کاوی شهر ریودوژانیرو، برزیل
۱۳۴	۱۰-۶- چالش ها و موانع مدل کارت امتیازی متوازن
۱۳۴	۱-۱۰-۶- پیچیدگی در پیاده سازی
۱۳۴	۲-۱۰-۶- مقاومت در برابر تغییر
۱۳۴	۳-۱۰-۶- مشکل در انتخاب شاخص های کلیدی عملکرد
۱۳۵	۴-۱۰-۶- عدم تطبیق تغییرات سریع
۱۳۵	۵-۱۰-۶- هزینه های پیاده سازی
۱۳۵	۶-۱۰-۶- نیاز به تغییر فرهنگ سازمانی
۱۳۶	۷-۱۰-۶- عدم پیگیری و بازخورد مداوم
۱۳۶	۸-۱۰-۶- تمرکز بیش از حد بر شاخص های مالی
۱۳۶	۱۱-۶- ایده ها و روندهای نوین مدل کارت امتیازی متوازن
۱۳۷	۱-۱۱-۶- یکپارچه سازی داده ها و تحلیل های پیشرفته
۱۳۷	۲-۱۱-۶- فناوری های نوین و ابزارهای دیجیتال
۱۳۷	۳-۱۱-۶- توجه به پایداری و مسئولیت اجتماعی
۱۳۸	۴-۱۱-۶- ارتقاء مشارکت عمومی
۱۳۸	۵-۱۱-۶- سفارشی سازی مدل ها
۱۳۹	۶-۱۱-۶- استفاده از سناریوهای آینده نگر
۱۳۹	۷-۱۱-۶- تمرکز بر بهبود مستمر
۱۴۰	۱۲-۶- جمع بندی
۱۴۱	منابع

در دنیای امروز که شهرها به عنوان مراکز اصلی تجمع جمعیت و تولید اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شناخته می‌شوند، مدیریت شهری به یکی از پیچیده‌ترین و حساس‌ترین حوزه‌های علم و عمل تبدیل شده است. توسعه سریع شهری، افزایش جمعیت، چالش‌های زیست‌محیطی، نابرابری‌های اجتماعی و محدودیت‌های منابع، ضرورت به کارگیری رویکردهای علمی و دقیق در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری را دوچندان کرده است. در این میان، برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی به عنوان دو ابزار حیاتی برای کنترل و هدایت توسعه پایدار و جامع شهرها، نقش کلیدی ایفا می‌کند.

هدف از نگارش این کتاب، ارائه چارچوبی جامع و کارآمد برای برنامه‌ریزی شهری است که بتواند در مواجهه با چالش‌های پیچیده معاصر، راه‌حل‌های علمی و عملی ارائه دهد. این کتاب به دانشجویان، پژوهشگران، مدیران و تصمیم‌گیران شهری کمک می‌کند تا با اصول، ابزار و روش‌های برنامه‌ریزی آشنا شوند و بتوانند به صورت موثر به اجرای راهبردها و طرح‌های عملیاتی بپردازند.

در این کتاب، تلاش شده است که مباحث نظری و عملی به سبب تدوین شوند که خوانندگان با طیف گسترده‌ای از موضوعات، از مبانی نظری گرفته تا کاربردهای عملی آشنا گردند. این ساختار به گونه‌ای طراحی شده است که پس از معرفی اصول پایه و نظریات بنیادین، ابزارهای برنامه‌ریزی و تکنیک‌های عملیاتی به صورت جامع و شفاف توضیح داده شود.

فصل اول به مرور کلیاتی درباره برنامه‌ریزی شهری و مفاهیم پایه می‌پردازد. در این بخش، تعاریف و رویکردهای مختلف برنامه‌ریزی شهری، از دیدگاه‌های تاریخی تا معاصر، بررسی می‌شود و اهمیت برنامه‌ریزی به عنوان ابزاری برای مدیریت توسعه شهری تبیین می‌گردد.

در فصل دوم، به تحلیل محیطی پرداخته می‌شود که شامل بررسی عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی و نهادی است. این تحلیل به خوانندگان کمک می‌کند تا با روش‌های شناسایی محیط کلان و خرد شهری و تأثیرات آن‌ها بر برنامه‌ریزی آشنا شوند.

فصل سوم به ابزار مهم تحلیل SWOT اختصاص دارد. این فصل به تشریح نحوه شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها در شهرها می‌پردازد و نشان می‌دهد چگونه این تحلیل می‌تواند به تدوین راهبردهای مناسب برای بهبود مدیریت شهری کمک کند.

در فصل چهارم، تدوین استراتژی‌های شهری به صورت جامع بررسی می‌شود. این فصل به رویکردهای مختلف تدوین استراتژی، اولویت‌بندی راهبردها، نحوه استفاده از آن‌ها در فرآیند تصمیم‌گیری می‌پردازد. همچنین، چگونگی انطباق استراتژی‌ها با شرایط خاص هر شهر و در نظر گرفتن نیازها و مشکلات محلی توضیح داده می‌شود.

فصل پنجم به فاز عملیاتی برنامه‌ریزی شهری اختصاص دارد. در این بخش، به نحوه اجرای استراتژی‌ها و پیاده‌سازی طرح‌های توسعه‌ای پرداخته می‌شود. اصول تخصیص منابع، زمان‌بندی پروژه‌ها و نحوه تعامل با ذینفعان مختلف، از جمله مباحث این فصل است.

فصل ششم به موضوع پایش و ارزیابی می‌پردازد. در این فصل، معیارهای موفقیت پروژه‌ها، نحوه ارزیابی عملکرد و سنجش نتایج طرح‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. اهمیت بازنگری و بهبود مستمر در فرآیندهای برنامه‌ریزی نیز مورد تأکید قرار گرفته است.

این کتاب در پاسخ به نیازهای روزافزون مدیران و برنامه‌ریزان شهری برای ابزارهای کاربردی و قابل اعتماد در زمینه توسعه پایدار شهرها نگاشته شده است. از آنجایی که شهرهای امروز با چالش‌هایی همچون تراکم جمعیت، تغییرات اقلیمی، کمبود منابع و فشارهای اقتصادی روبرو هستند، رویکردهای سنتی در برنامه‌ریزی

شهری دیگر پاسخگوی مشکلات نیستند. از این رو، کتاب حاضر تلاش دارد تا با معرفی رویکردهای نوین در برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی، به عنوان راهنمایی برای تصمیم‌گیری‌های آگاهانه و موثر در مدیریت شهری عمل کند.

این کتاب می‌تواند به عنوان یک منبع ارزشمند برای دانشجویان رشته‌های مرتبط با برنامه‌ریزی و مدیریت شهری و همچنین برای مدیران اجرایی و مشاوران شهری که به دنبال تدوین و اجرای طرح‌های توسعه‌ای در شهرها هستند، مورد استفاده قرار گیرد.

امید است که این کتاب بتواند به عنوان مرجعی کارآمد در حوزه برنامه‌ریزی شهری، گامی مؤثر در جهت بهبود شرایط زندگی شهری، افزایش بهره‌وری مدیریت شهری و توسعه پایدار شهرها بردارد. از تمامی اساتید، پژوهشگران و مدیرانی که در تدوین این کتاب با ارائه نظرات و تجربیات ارزشمند خود ما را یاری کرده‌اند، سپاسگزاریم و امیدواریم این اثر بتواند در خدمت علمی و اجرایی کشور قرار گیرد.

با توجه به رشد سریع جمعیت شهری، گسترش فیزیکی شهرها و پیچیدگی‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی که شهرها با آن مواجه هستند، نیاز به رویکردهای نوین در برنامه‌ریزی و مدیریت شهرها بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. برنامه‌ریزی شهری دیگر صرفاً یک فعالیت محدود به حوزه‌های کالبدی یا اقتصادی نیست؛ بلکه به یک فرآیند چندبُعدی تبدیل شده که باید مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی، فرهنگی و فناوری را نیز دربرگیرد.

در این میان، برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی به‌عنوان یکی از ابزارهای کلیدی برای هدایت توسعه شهری و مدیریت چالش‌های پیش‌رو مطرح می‌شود. برنامه‌ریزی راهبردی با تمرکز بر چشم‌اندازهای بلندمدت و تعریف اهداف کلی، چارچوبی برای آینده شهر فراهم می‌کند. در کنار آن، برنامه‌ریزی عملیاتی به مدیران شهری این امکان را می‌دهد که این راهبردها را به اقدامات کوتاه‌مدت و قابل اجرا تبدیل کنند و از طریق پایش و ارزیابی مستمر، مسیر حرکت به سمت اهداف تعیین شده را هدایت کنند.

این کتاب با رویکردی جامع به مباحث برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی، به دنبال ارائه مفاهیم کلیدی، مدل‌ها و چارچوب‌های کاربردی است که به مدیران و برنامه‌ریزان شهری در دستیابی به توسعه پایدار کمک می‌کند. این اثر به‌ویژه برای کسانی که در حوزه‌های مدیریت شهری، جغرافیا، برنامه‌ریزی منطقه‌ای و توسعه اجتماعی فعالیت می‌کنند، به‌عنوان یک راهنمای علمی و عملی سودمند خواهد بود.

در این کتاب، تلاش شده تا ضمن بررسی مفاهیم و نظریات اصلی، به تجربیات جهانی و نمونه‌های موفق در تهیه و اجرای برنامه‌های راهبردی و عملیاتی در شهرها نیز اشاره شود. امید است که این مجموعه بتواند به‌عنوان یک منبع کاربردی برای تصمیم‌گیران و پژوهشگران حوزه شهری مورد استفاده قرار گیرد و آن‌ها را در مسیر دستیابی به شهری پایدار و زیست‌پذیر یاری رساند.